

Klasifikacija financijske imovine s motrišta MSFI 9 i HSFI 9

mr. sc. Stjepan Kolačević, mr. sc. Baldo Hreljac

1. Uvod

Prema MSFI-u 9 Financijski instrumenti, klasifikacija financijske imovine u određenu kategoriju financijske imovine (po amortiziranom trošku, po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka) ovisi kako o 1) cilju poslovnog modela subjekta za upravljanje financijskom imovinom, tako i o 2) obilježjima ugovornih novčanih tokova od financijske imovine

Klasifikacija financijske imovine se ne temelji na pojedinačnoj imovini, već na portfelju financijske imovine. Poslovni subjekt obično drži različite portfelje za različite svrhe, što obično rezultira uporabom više od jednog poslovnog modela za upravljanje financijskom imovinom, odnosno, klasifikacijom financijske imovine u sve tri spomenute kategorije financijske imovine.

2. Klasifikacija financijske imovine prema MSFI-u 9

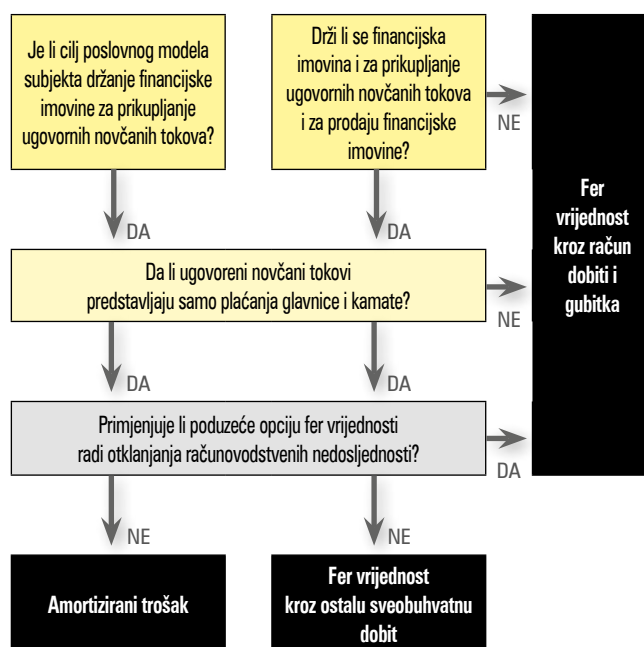
Kako bi se odredio računovodstveni tretman financijske imovine potrebno ju je klasificirati u jednu od kategorija financijske imovine. Prema MSFI-u 9 tri su kategorije financijske imovine:

- 1) financijska imovina po amortiziranom trošku,
- 2) financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, i
- 3) financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Klasifikacija financijske imovine u jednu od navedenih kategorija financijske imovine polazi od na dva ključna kriterija, odnosno testa:

- a) poslovnog modela za upravljanje financijskom imovinom, i
- b) obilježja ugovornih novčanih tokova od financijske imovine, što se može prikazati slijedećom slikom:

Slika 1. Kriteriji za klasifikaciju dužničkih instrumenata

Izvor: PWC (2017), IFRS 9 Financial instruments, Understanding the basics, str. 12. Dostupno na: pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf

2.1. Poslovni modeli za upravljanje financijskom imovinom

Prema MSFI 9, poslovni model se odnosi na način upravljanja financijskom imovinom subjekta u cilju generiranja novčanih tokova. Nekoliko je vrsta poslovnih modela koji se određuju na razini koja odražava kako se zajedno upravlja skupinama financijske imovine radi postizanja određenog poslovnog cilja, a ne na razini pojedinačnog financijskog instrumenta. MSFI 9 navodi da je identificiranje poslovnih modela stvar činjenice koja se obično može uočiti kroz aktivnosti subjekta. Poslovni model odražava način na koji poslovni subjekt upravlja svojom financijskom imovinom u generiranju novčanih tokova. Naime, poslovni model određuje hoće li novčani tokovi proizaći iz prikupljanja ugovorenih novčanih tokova, prodaje financijske imovine ili jednog i drugog, te polazi od ocjene za koju

Objavite svoje financijske izvještaje u RiPup-u

Cijena: **130⁰⁰ EUR** + PDV   T: **01 / 49 21 737**

razumno očekuje da će se dogoditi. Ako se novčani tokovi od financijske imovine ostvare na način koji se razlikuje od očekivanja koja subjekt ima na datum ocjene poslovnog modela (primjerice, ako subjekt proda više financijske imovine nego što je očekivao prilikom klasifikacije financijske imovine), zbog toga ne dolazi do pogreške u financijskim izvještajima subjekta za ranija razdoblja (u skladu s MRS-om 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške), kao ni do promjene u klasificiranju preostale financijske imovine koja se drži u tom poslovnom modelu sve dok subjekt uzima u obzir sve bitne podatke dostupne u trenutku njegove ocjene poslovnog modela.¹

MSFI 9 razlikuje slijedeće poslovne modele za upravljanje financijskom imovinom:

- poslovni model čiji je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova;
- poslovni model čiji je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje financijske imovine; te
- ostale poslovne modele.

Ako je cilj poslovnog modela držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, financijska imovina će biti klasificirana u kategoriju financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku. Ako se, pak, cilj poslovnog modela ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine, financijska imovina će biti klasificirana u kategoriju financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Sva ostala financijska imovina koja se ne može klasificirati po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit će biti klasificirana u kategoriju financijske imovine mjerenu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Poslovni model koji rezultira mjerenjem po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka je onaj gdje se financijska imovina drži radi trgovanja, tj. financijskom imovinom se upravlja s ciljem ostvarivanja novčanih tokova prodajom imovine, a odluke se donose na temelju njezine fer vrijednosti, što će obično rezultirati aktivnom kupnjom i prodajom.²

Dakako, subjekt može imati više poslovnih modela upravljanja svojom financijskom imovinom, primjerice, jedan ulagački portfelj kojim se upravlja prikupljanjem ugovornih novčanih tokova, i drugi ulagački portfelj kojim se upravlja radi trgovanja i ostvarenja promjena njegove fer vrijednosti. U određenim okolnostima primjereno je portfelje financijske imovine razdvojiti i na potportfelje pa, primjerice, subjekt izdaje ili kupuje portfelj hipotekarnih zajmova, pa se nekim zajmovima upravlja radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, s drugima radi njihove prodaje.

2.1.1. Poslovni model kojeg je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova

U okviru ovog poslovnog modela subjekt će upravljati imovinom radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova. No, bez obzira na taj cilj, to ne znači da subjekt mora svu financijsku imovinu držati do njezina dospijanja. Primjerice, model će se i dalje temeljiti na držanju radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ako subjekt proda financijsku imovinu u trenutku povećanja kreditnog rizika imovine s obzirom da je kreditna kvaliteta financijske imovine subjektu važna u smislu mogućnosti prikupljanja ugovornih novčanih tokova. Prodaja financijske imovine koja prestane ispunjavati mjerila kreditne kvali-

tete navedena u dokumentiranoj politici ulaganja subjekta, primjer je prodaje zbog povećanja kreditnog rizika. Takve prodaje će biti u skladu s poslovnim modelom čiji je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ako se rijetke (čak i ako imaju znatnu vrijednost) ili beznačajne po svojoj vrijednosti (čak i ako su učestale), s tim da povećanje učestalosti ili vrijednosti prodaje u određenom razdoblju nije nužno nesukladno s ciljem držanja financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ako subjekt dokaže da ne odražavaju promjenu njegova poslovnog modela.

Primjer 1:

Subjekt ulaže u kupnju obveznica u cilju ostvarenja ugovornih novčanih tokova (prihoda od kamata i povrat glavnice) s namjerom da u slučaju nastanka određenih okolnosti (pada kreditnog rejting obveznice, potreba za financiranjem kapitalnih izdataka i sl.) proda te obveznice.

Bez obzira na moguću prodaju obveznica cilj subjekta je držati financijsku imovinu i prikupljati ugovorne novčane tokove. Neke prodaje, stoga neće proturječiti tom cilju. Međutim, ako je prodaja učestala, subjekt treba procijeniti je li ta prodaje u skladu s proklamiranim poslovnim modelom upravljanja financijskom imovine, a to je držanje financijske imovine u cilju prikupljanja ugovorenih novčanih tokova.

Primjer 2:

Financijska institucija drži financijsku imovinu kako bi zadovoljila potrebe povezane s likvidnošću u uvjetima postojanja stresnih situacija. Subjekt ne predviđa prodaju te imovine, osim u takvim (stresnim) situacijama. Stoga će pratiti kreditnu kvalitetu financijske imovine, pri čemu cilj njegova upravljanja financijskom imovinom će i dalje ostati prikupljanje ugovorenih novčanih tokova. Cilj poslovnog modela upravljanja financijskom imovinom se ne bi promijenio čak ni kad bi subjekt zbog izvanrednih okolnosti izvršio veću prodaju financijske imovine radi zadovoljenja svojih potreba za likvidnošću. Međutim, ako subjekt drži financijsku imovinu kako bi zadovoljio svoje svakodnevne potrebe za likvidnošću, a ispunjenje tog cilja uključuje učestale prodaje veće vrijednosti, cilj poslovnog modela više ne bi bio samo držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, već i prodaja imovine.

2.1.2..Poslovni model čiji se cilj ostvaruje kako prikupljanjem ugovornih novčanih tokova; tako i prodajom financijske imovina

Različiti ciljevi mogu biti sukladni s ovim poslovnim modelom. Primjerice, subjekt drži financijsku imovinu radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, ali i prodaje financijske imovine radi ponovnog ulaganja u financijsku imovinu s većim prinomom. U usporedbi s financijskom imovinom čiji je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, u okviru ovog poslovnog modela prodaje su obično češće i veće i bez ograničenja u smislu učestalosti ili vrijednosti prodaje s obzirom da je prodaja financijske imovine sastavni, a ne sporedni element ostvarenja cilja poslovnog modela.

Primjer 3:

Subjekt pretpostavlja da će za nekoliko godina imati kapitalne rashode, te svaki svoj višak novca ulaže u kratkotrajnu i dugotrajnu financijsku imovinu, kako bi mogao financirati ove rashode kada nastanu. Subjekt će, stoga, zadržati financijsku imovinu radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, ali će, kada bude u prilici, prodati

¹ MSFI 9, t.B.4.1.2.A

² Classification of financial instruments under IFRS 9. Dostupno na: ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/classification-of-financial-instruments-ubder-ifrs-9-financial-instruments, str. 9

tu financijsku imovinu kako bi novac ponovno uložio u financijsku imovinu s većim prinosom. Očito je, stoga, da se cilj poslovnog modela ostvaruje kako prikupljanjem novčanih tokova tako i prodajom financijske imovine.

Primjer 4:

Osiguravajuće društvo drži financijsku imovinu radi financiranja obveza koje proizlaze iz ugovora o osiguranju radi podmirenja obveza koje proizlaze iz tog ugovora po njihovu dospijeću. Kako bi osigurao dostatnost ugovornih novčanih tokova iz financijske imovine za podmirenje tih obveza, spomenuto društvo će obavljati pojačane aktivnosti kupnje i prodaje radi ponovnog uravnoteženja svojeg portfelja imovine, tako da se i u ovom slučaju cilj poslovnog modela ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine.

2.1.3. Ostali poslovni modeli

Ako se financijska imovina ne drži ni u jednom od spomenuta dva modela, već se financijskom imovinom upravlja u cilju ostvarenja novčanih tokova prodajom imovine, riječ je o ostalim poslovnim modelima kod kojih se cilj upravljanja financijskom imovinom ostvaruje aktivnom kupnjom i prodajom, te znatnim obujmom i vrijednošću prodaje financijske imovine. Čak i ako subjekt prikuplja ugovorne novčane tokove dok u posjedu ima financijsku imovinu, cilj poslovnog modela se ne ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine već se odluke donose na temelju kretanja fer vrijednosti imovine. U takvoj situaciji subjekt upravlja financijskom imovinom radi ostvarivanja dobitaka od fer vrijednosti, a ne radi prikupljanja novčanih tokova i prodaje financijske imovine.

2.2. Obilježja ugovornih novčanih tokova od financijske imovine

Nakon što se izvrši procjena poslovnog modela, subjekt bi trebao procijeniti predstavljaju li ugovorni novčani tokovi imovine samo plaćanja glavnice i kamata (engl. *solely payments of principal and interest-SPPI*) na nepodmireni iznos glavnice. Ovaj uvjet je neophodan da bi se financijska imovina ili skupina financijske imovine klasificirala po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Ako se financijska imovina drži samo radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova, a ti novčani tokovi su *SPPI*, imovina se klasificira u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku.

Ako se financijska imovina drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova, a ti novčani tokovi su *SPPI* i subjekt očekuje da će prodati imovinu kako bi generirao daljnje novčane tokove, imovina se klasificira kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Sva ostala financijska imovina (ona kod koje novčani tokovi ne predstavljaju *SPPI*) se klasificira kao financijska imovina po fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka.

Slika 2: Klasifikacija financijske imovine s obzirom na ti ispunjavaju li novčani tokovi *SPPI* test

		<i>SPPI</i> test	
		Novčani tokovi reprezentiraju <i>SPPI</i>	Novčani tokovi ne reprezentiraju <i>SPPI</i>
Poslovni model	■ čiji je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornog novčanog toka	Amortizirani trošak	Fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka
	■ čiji se cilj postiže prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine	Fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka
	■ čiji se cilj postiže držanjem radi trgovanja	Fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka	Fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka

MSFI 9 daje definicije glavnice i kamata koje će pomoći subjektu da napravi preliminarnu procjenu predstavljaju li ugovorni novčani tokovi *SPPI* na nepodmireni iznos glavnice. Glavnica predstavlja fer vrijednost financijske imovine pri početnom priznavanju, dok je kamata naknada za vremensku vrijednost novca i kreditni rizik, no, isto tako, može uključivati razmatranje ostalih osnovnih rizika kreditiranja, kao i troškove povezane s držanjem financijske imovine, te profitnu maržu.

MSFI 9 utvrđuje da su instrumenti s ugovorenim novčanim tokovima koji su *SPPI* na nepodmireni iznos glavnice u skladu s osnovnim ugovorom o zajmu. Subjekt bi morao procijeniti jesu li ugovorni novčani tokovi *SPPI* na nepodmireni iznos glavnice u valuti u kojoj je financijska imovina denominirana.

Ugovorni uvjeti koji uvode izloženost rizicima ili volatilitosti u ugovornim novčanim tokovima koji nisu povezani s osnovnim sporazumom o posudbi (zajmu), kao što je izloženost promjenama u cijenama vlasničkih vrijednosnica ili cijenama robe, ne dovode do ugovornih novčanih tokova koji su *SPPI* na nepodmireni iznos glavnice. Isto tako, promjenjivost ugovornih novčanih tokova uslijed djelovanja poluge koja karakterizira financijsku imovinu poput opcija, forwarda ili swap ugovora, dakle, derivativa, primjeri su instrumenata kod kojih novčani tokovi ne bi zadovoljili definiciju *SPPI*-ja. Do ugovornih novčanih tokova koji su *SPPI* na nepodmireni iznos glavnice ne dovode ni konvertibilne obveznice, dakle, obveznice koje se mogu pretvoriti u fiksni broj vlasničkih instrumenata izdavatelja jer odražavaju prinos koji je povezan s vrijednošću vlastitog kapitala izdavatelja. Novčane tokove koji su *SPPI* na nepodmireni iznos glavnice ne reprezentiraju ni novčani tokovi koji rezultiraju iz ulaganja u vlasničke instrumente, itd.

MSFI 9 pruža smjernice o tome kako procijeniti predstavljaju li ugovorni novčani tokovi *SPPI* na nepodmireni iznos glavnice kada se vremenska vrijednost novčanog elementa kao elementa kamate mijenja, pa kamatnu stopu za financijsku imovinu treba povremeno uskladiti. U tim slučajevima subjekt mora procijeniti promjenu kako bi utvrdio predstavljaju li ugovorni novčani tokovi *SPPI*. Kada se procjenjuje financijska imovina s elementom izmijenjene vremenske vrijednosti novca, MSFI 9 predlaže da bi subjekt trebao usporediti financijsku imovinu koja se procjenjuje sa referentnim instrumentom, odnosno novčanim tokovima koji bi nastali da element vremenske vrijednosti novca nije bio izmijenjen. Ako izmjena rezultira novčanim tokovima koji se značajno razlikuju od referentnih novčanih tokova, instrument ne prolazi *SPPI* test, te se mora mjeriti po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Kako bi to utvrdio, subjekt mora uzeti u obzir učinak

TELEFON ZA KONZULTACIJE

Ponedjeljkom i četvrtkom
od 11.00 do 15.30 sati,
utorkom, srijedom i petkom
od 8.30 do 13.00 sati.

01/ 48 36 046 i 01/ 49 21 739

promjene vremenske vrijednosti novca u svakom izvještajnom razdoblju, ali i kumulativno tijekom trajanja financijskog instrumenta. Pritom MSFI 9 navodi da nije potrebno izvršiti detaljnu kvantitativnu procjenu ako je s malo ili bez analize jasno da novčani tokovi instrumenta s elementom izmijenjene vremenske vrijednosti novca jesu ili nisu značajno različiti od referentnih novčanih tokova, dovoljna je samo kvalitativna procjena.

MSFI 9 uključuje dodatna razmatranja za financijsku imovinu koja uključuje opciju prijevremene otplate prije dospijea ili plaćanja unaprijed ili opciju produljenja roka, te utvrđuje da subjekt mora ispitati zadovoljavaju li ugovorni novčani tokovi koji bi mogli nastati tijekom vijeka trajanja instrumenta zbog tih ugovornih odredbi SPPI uvjet. Kako bi to utvrdio, mora procijeniti ugovorne novčane tokove koji bi mogli nastati prije i poslije promjene. ugovornih novčanih tokova.

Neovisno o tome, financijska imovina koja bi inače ispunjavala SPPI uvjet, ali ga ne ispunjava samo zato što se ugovornim uvjetom izdavalatelju dopušta da unaprijed otplati dužnički instrument ili zato što se imatelju dopušta ponovna prodaja dužničkog instrumenta izdavalatelju prije dospijea, prihvatljiva je za mjerenje po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit pod uvjetom da se financijska imovina drži u okviru poslovnog modela čija je svrha držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili u okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova, te prodajom financijske imovine ako:

- subjekt stekne ili izda financijsku imovinu uz premiju ili diskont na ugovoreni nominalni iznos;
- iznos prijevremenog plaćanja u osnovi predstavlja ugovorni nominalni iznos i obračunate (ali neplaćene) ugovorne kamate, što može uključivati razumnu dodatnu naknadu za prijevremeni raskid ugovora; i
- je pri početnom priznavanju financijske imovine fer vrijednost elementa prijevremenog plaćanja zanemariva.

Primjeri financijske imovine koja prolazi SPPI test uključuju:

- obveznice denominirane u eurima, s određenim datumom dospijea. Isplate, koje se sastoje od glavnice i kamata na nepodmirenu glavnice, indeksirane su prema inflaciji u eurozoni. Ova povezanost inflacije nije financijska poluga;
- zajmove s promjenjivom kamatnom stopom, također s definiranim rokom dospijea, koji zajmoprimcu omogućuje odabir primjenjive tržišne kamatne stope u redovitim intervalima;
- obveznice s unaprijed određenim datumom dospijea koje nude promjenjivu tržišnu kamatnu stopu, s tim da je određena gornja granica te promjenjivosti.
- zajam s punim pravom naplate koji je osiguran jamstvom.

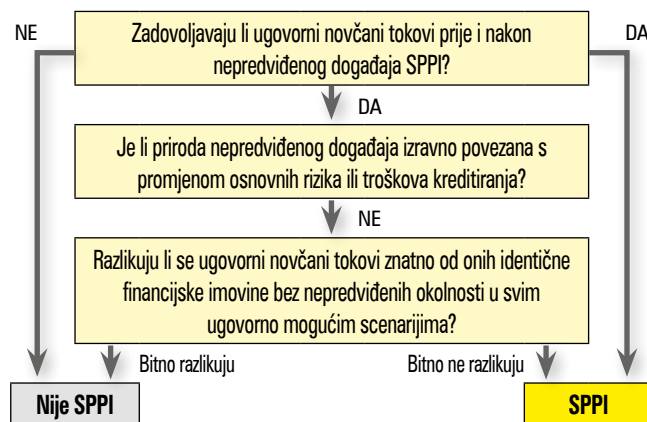
Nasuprot tome, primjeri financijske imovine koja ne prolazi SPPI test uključuju:

- obveznica s određenim datumom dospijea, gdje su isplate glavnice i/ili kamata na nepodmireni iznos glavnice vezane uz rast prihoda izdavalatelja;
- konvertibilna obveznica koja se može zamijeniti za fiksni broj vlasničkih instrumenata izdavalatelja;
- zajam na koji se plaća inverzna promjenjiva kamatna stopa (koja je u obrnutom odnosu s tržišnim kamatnim stopama);
- obveznica bez dospijea, s tim da je izdavalatelj može kupiti u bilo kojem trenutku i imatelju isplatiti nominalni iznos uvećan za dospjelu obračunatu kamatu.

Obilježja ugovornih novčanih tokova ne utječu na klasifikaciju financijske imovine ako bi ona mogla imati samo mali učinak na ugo-

orne novčane tokove financijske imovine. Kako bi to utvrdio, subjekt mora uzeti u obzir mogući učinak obilježja ugovornih novčanih tokova u svakom izvještajnom razdoblju, ali i kumulativno tijekom vijeka trajanja financijskog instrumenta. Nadalje, ako bi obilježja ugovorenog novčanog toka mogla imati učinak na ugovorne novčane tokove koji je veći od minimalnog, ali to obilježje novčanog toka nije stvarno, to ne utječe na klasifikaciju financijske imovine. Obilježje novčanog toka nije stvarno ako utječe na ugovorne novčane tokove instrumenta samo nastupom događaja koji je iznimno rijedak, neobičajan i vrlo malo vjerojatan.

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je 30. svibnja 2024. izdao Izmjene i dopune klasifikacije i mjerenja financijskih instrumenata (Izmjene i dopune MSFI-ja 9 i MSFI-ja 7). Izmjene su na snazi za godišnja financijska razdoblja koja počinju 1. siječnja 2026. i nakon tog datuma. Izmjenama se uvodi dodatni SPPI test za financijsku imovinu s nepredviđenim značajkama koje nisu izravno povezane s promjenom osnovnih rizika ili troškova kreditiranja, primjerice, gdje se novčani tokovi mijenjaju ovisno o tome ispunjava li zajmoprimac ESG (eng. *Environmental, Social and Governance*) cilj naveden u ugovoru o zajmu. Naime, prema MSFI 9, nije jasno predstavljaju li ugovorni novčani tokovi neke financijske imovine povezani s konceptom ekološkog, društvenog i korporativnog upravljanja SPPI na nepodmireni iznos glavnice, što je uvjet za mjerenje po amortiziranom trošku, te bi moglo rezultirati mjerenjem financijske imovine sa značajkama povezanim s ESG-om po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

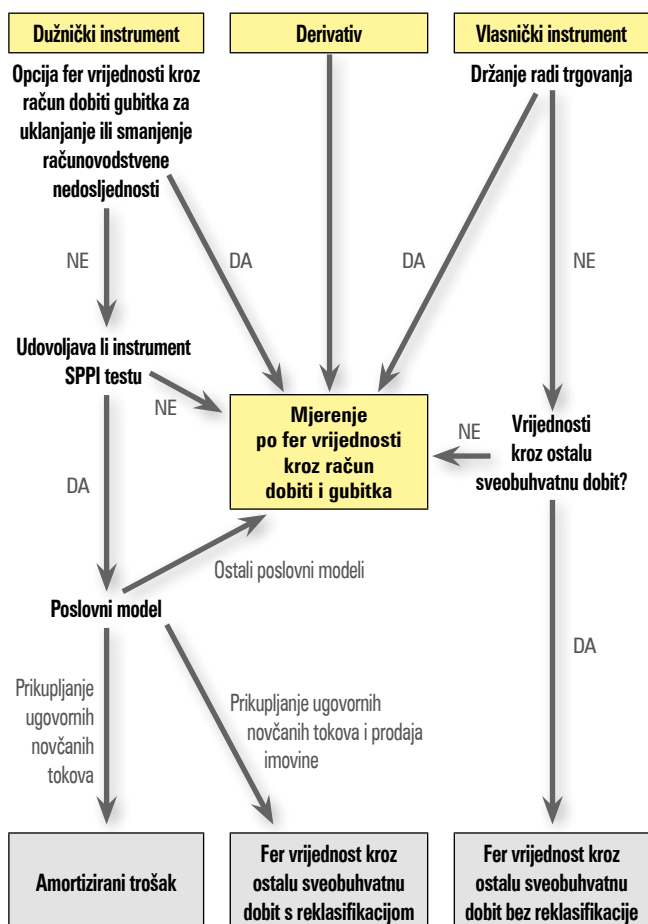
Izvor: Classification of financial assets. Dostupno na: [kpmg.com/xx/en/our-insights/iftg/2024/pir-review-ifs9-classification-measurement.html](https://www.kpmg.com/xx/en/our-insights/iftg/2024/pir-review-ifs9-classification-measurement.html), 2024.

3. Klasifikacija financijske imovine

Prema MSFI-u 9 Financijski instrumenti, prilikom određivanja kako će se financijska imovina mjeriti nakon početnog priznavanja, prvi korak je utvrđivanje je li financijska imovina dužnički ili vlasnički (kapitalni) instrument, odnosno, derivativ (izvedenica). Ako je financijska imovina dužnički instrument mjerit će se po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit pod uvjetom da su ispunjeni određeni kriteriji, dok će se, u protivnom, mjeriti po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Ako je, pak, financijska imovina vlasnički instrument, zadana kategorija mjerenja je fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka. Mjerenje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit moguće je samo ako budu zadovoljeni određeni kriteriji. Svi derivativi u okviru MSFI-a 9 se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, osim ako je izabrana primjena računovodstva zaštite dizajniranjem derivativa kao instrumenta zaštite u kvalificiranom odnosu zaštite od rizika.

Slika 3. Klasifikacija financijske imovine

Izvor: Classification of financial assets, Dostupno na: ifrscommunity.com/knowledge-base/ifrs-9-classification-of-financial-assets-and-financial-liabilities/, 2024.

3.1. Klasifikacija dužničkih instrumenata

Ako je financijska imovina dužnički instrument, prema MSFI-u 9, postoje tri opcije za klasifikaciju:

- klasifikacija dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku;
- klasifikacija dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit; i
- klasifikacija dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.:

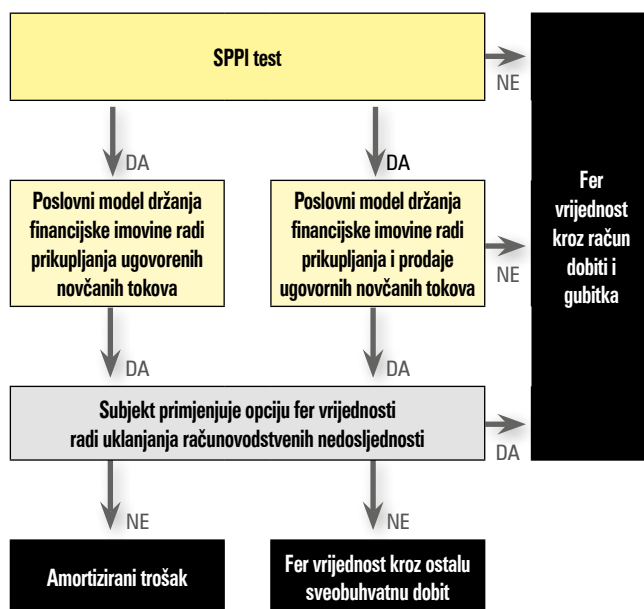
Klasifikacija se temelji i na poslovnom modelu subjekta za upravljanje financijskom imovinom i na ugovornim obilježjima novčanog toka financijske imovine što najbolje pokazuje slijedeća slika:

Objavite svoje financijske izvještaje u RiPup-u

Cijena: 130⁰⁰ EUR + PDV
T: 01 / 49 21 737

Slika 4. Klasifikacija dužničkih financijskih instrumenata

Izvor: PWC (2017), IFRS 9 Financial Instruments, Understanding the basics., Dostupno na: pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf, str. 12

Dužnički instrumenti koji ispunjavaju sljedeća oba uvjete moraju se mjeriti po amortiziranom trošku (umanjenom za bilo kakav otpis zbog umanjenja), osim ako je imovina određena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka prema opciji fer vrijednosti:

- drže se unutar poslovnog modela čiji je cilj je držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova; i
- ugovorni novčani tokovi su SPPI na nepodmireni iznos glavnice.

Procjena obilježja novčanog tijeka također uključuje analizu promjena u vremenu ili iznosu plaćanja. Potrebno je procijeniti da li novčani tokovi prije i nakon promjene predstavljaju samo otplate nominalnog iznosa i na njima temeljene kamatne stope.

Dužnički instrumenti se, pak, klasificiraju u kategoriju financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako se ispunje oba slijedeća uvjeta:

- cilj poslovnog modela je držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje financijske imovine; i
- ugovorni novčani tokovi su SPPI na nepodmireni iznos glavnice.

Gore navedeni zahtjevi se trebaju primijeniti na cjelokupnu financijsku imovinu, čak i ako ona sadrži ugrađeni derivativ (što je razlika u odnosu na prethodni MRS-a 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, s obzirom da se derivativ koji je ugrađen u hibridni (kombinirani) ugovor koji sadrži financijsku imovinu više ne vodi zasebno).³

Dužnički instrument koji se ne mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit se mora mjeriti po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Bez obzira na kriterije za klasificiranje dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, subjekt može pri početnom priznavanju neopozivo odrediti da se dužnički instrument mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. To je dopušteno samo ako se na taj način uklanja ili značajno

3 Applying IFRS-Classification of financial instrumnets under IFRS 9, str. 5

smanjuje nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju (što se ponekad naziva i računovodstvenom neusklađenošću) koja bi u protivnom nastala zbog mjerenja imovine ili obveza, ili priznavanja dobitaka i gubitaka na njima na različitim osnovama (primjerice, kada se financijska imovina naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, a povezana obveza po amortiziranom trošku bez priznavanja promjena fer vrijednosti). U tim okolnostima subjekt može zaključiti da bi njegovi financijski izvještaji pružali relevantnije informacije ako bi se i imovina i obveza mjerili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.⁴

3.2. Klasifikacija vlasničkih instrumenta i derivativa

Prema obilježjima poslovnog modela upravljanja financijskom imovinom i novčanih tokova, ulaganja u vlasničke instrumente će, prema MSFI-ju 9, biti klasificirana u ostale poslovne modele u okviru kojih subjekt upravlja financijskom imovinom s ciljem ostvarenja novčanih tokova prodajom imovine. Subjekt donosi odluku na temelju fer vrijednosti imovine i upravlja njome kako bi ostvario te fer vrijednosti. Međutim, u skladu s t. 4.1.4. MSFI-ja 9, za određena ulaganja u vlasničke instrumente koji nisu namijenjeni trgovanju, subjekt može napraviti neopoziv izbor pri početnom priznavanju, te ulaganja klasificirati po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit umjesto po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Dakle, ako je riječ o ulaganjima u vlasničke instrumente klasificiranim u kategoriju financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, njihovo klasificiranje se mora izvršiti pri kupnji, te se ne mogu naknadno tretirati po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Ta je opcija moguća samo ako su kapitalna ulaganja zamišljena kao dugoročna ulaganja (dakle, ulaganja preko jedne godine). Međutim, za razliku od vlasničkih instrumenata koji su prema prethodnom MRS-u 39 bili raspoloživi za prodaju i kod kojih su dobiti i gubici priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti po prestanku priznavanja bili reklasificirani u račun dobiti i gubitka, kod ulaganja u vlasničke instrumente koja su prema MSFI-u 9 klasificirana u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, promjene fer vrijednosti se priznaju u ostalu sveobuhvatnu dobit, s tim da se kod prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ne reklasificiraju u račun dobiti i gubitka.

MSFI 9 se primjenjuje na sva ulaganja u vlasničke instrumente kod kojih ulagač stječe manje od 20% vlasničkih udjela drugog subjekta što znači da ulagač ne ostvaruje značajan utjecaj na poslovnu i financijsku politiku tog subjekta, niti kontrolu nad tim subjektom u kojem drži vlasnički udio. Radi se o ulaganju u nepovezane subjekte na koje ulaganje se primjenjuje i odredbe MSFI-ja 9.

Derivativi—(imovina i obveze) će se uvijek mjeriti po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Međutim, treba imati na umu, da računovodstvo zaštite novčanih tokova rezultira mjerenjem derivativa po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.⁵

4. Klasifikacija financijske imovine prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI)

Za razliku od klasifikacije financijske imovine prema MSFI-u 9, HSFI 9 je zadržao klasifikaciju financijske imovine i računovodstveni tretman financijskih instrumenata iz prethodnog MRS-a 39. Stoga

se razlike u klasifikaciji financijske imovine između HSFI-a 9 i MSFI-a 9 najuočljivije vidi iz broja kategorija u koje je financijska imovina klasificirana. Dok je prema MSFI-u 9 financijska imovina raspoređena u 3 kategorije financijske imovine, prema HSFI-u 9 je raspoređena u 4 kategorije. Kategorija financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka jedina je koja je po nazivu jednaka i u MSFI-u 9 i u HSFI-u 9.

HSFI 9 financijsku imovinu klasificira u jednu od sljedeće 4 kategorije:⁶

- 1) financijsku imovinu čija se promjena fer vrijednosti priznaje u računu dobiti i gubitka;
- 2) ulaganja koja se drže do dospelja;
- 3) zajmove i potraživanja; te
- 4) financijsku imovinu raspoloživu za prodaju.

Kategorija financijske imovine čija se promjena fer vrijednosti priznaje u računu dobiti i gubitka je ona koja udovoljava jednom od sljedećih uvjeta:

- klasificirana je kao imovina namijenjena trgovanju;
- prilikom početnog priznavanja poduzetnik ju je svrstao u ovu skupinu, s tim da se svaka financijska imovina iz djelokruga HSFI- 9 može prilikom početnog priznavanja svrstati u ovu skupinu, osim ulaganja u vlasničke instrumente čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu. Dakle, u ovu kategoriju financijske imovine su uključeni i dužnički i vlasnički instrumenti koji su namijenjeni trgovanju na financijskim tržištima.

Ulaganja koja se drže do dospelja su nederivativna financijska imovina s fiksnim ili utvrdivim iznosom plaćanja i fiksnim dospeljem za koju poduzetnik ima pozitivnu namjeru i mogućnost držanja do dospelja, osim ulaganja koja udovoljavaju definiciji zajmova.⁷ U ovu kategoriju financijske imovine moguće je klasificirati samo dužničke financijske instrumente, dakle, dužničke instrumente koje je poduzetnik stekao s namjerom držanja do kraja njihovog roka dospelja i nisu namijenjeni trgovanju na financijskom tržištu već je temeljna svrha ovih instrumenata ostvarivanje prihoda od kamata i povrat glavnice.

Zajmovi i potraživanja su, pak nederivativna financijska imovina koja ne kotira na financijskom tržištu s fiksnim ili utvrdivim uvjetima otplate.⁸ Najčešći oblici financijskih instrumenata koji se klasificiraju u kategoriju zajmova i potraživanja su dani krediti, potraživanja po osnovi financijskog najma, depoziti u bankama i slični dužnički instrumenti koji ne kotiraju na tržištu.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju je, prema HSFI-u 9, rezidualna kategorija financijske imovine u koju se određena financijska imovina klasificira ako se ne može razvrstati niti u jednu prethodnu kategoriju. Dakle, u tu vrstu financijske imovine spada bilo koja vrsta financijske imovine koju je moguće prodati bez obzira je li ju subjekt namjerava prodati ili ne, a da prethodno nije klasificirana u neku drugu kategoriju financijske imovine. U ovu kategoriju financijske imovine moguće je klasificirati dužničke i vlasničke financijske instrumente koje je moguće prodati na financijskom tržištu, ali koji nisu primarno namijenjeni prodaji u bliskoj budućnosti.

Najveći dio financijske imovine koja se je prema HSFI-u 9 mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka spada u istu kategoriju po MSFI-u 9. Pod uvjetom da ugovorni uvjeti financijske imovine dovedu do ugovornih novčanih tokova koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice, ulaganja koja se drže do dospelja, kao i zajmovi i potraživanja mjere se kao i u HSFI-u 9 po

⁴ MSFI 9, t. 4.1.5., B.4.1.29.

⁵ Alexander, D., Jorissen, A., Hoogendoorn, M., Van Mourik, C., Kirwan, C.: International Financial Reporting & Analysis, Cengage, Learning EMEA, North Way Andover, Hampshire, 2020. str. 398

⁶ HSFI 9.4.

⁷ HSFI 9.9.

⁸ HSFI 9.8.

amortiziranom trošku. Financijska imovina raspoloživa za prodaju, koja po HSFI-u 9 predstavlja rezidualnu kategoriju, se, pak, ovisno o karakteristikama njihovog novčanog tijeka i primijenjenom poslovnom modelu, dijeli na različite kategorije unutar MSFI-a 9. Vlasnički instrumenti koji se ne drže radi trgovanja su prema HSFI-u 9 klasificiraju u skupinu financijske imovine raspoložive za prodaju, te se mjere po fer vrijednosti s promjenama priznatim u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, te se reklasificiraju u račun dobiti i gubitka po prestanku priznavanja, odnosno, prodaji ulaganja. Po MSFI-u 9 oni spadaju u kategoriju mjerenu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka što znači da se mjere po fer vrijednosti s promjenama priznatim kroz dobit ili gubitak. Međutim, ako se odabere klasifikacija po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, promjene u fer vrijednosti se priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, ali, za razliku od HSFI-a 9, bez daljnje reklasifikacije u dobit ili gubitak.

Tablica: Razlike u klasifikaciji financijske imovine prema MSFI 9 i HSFI 9

HSFI 9		MSFI 9
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	➔	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka
Ulaganja koja se drže do dospijeaća	➔	Financijska imovina po amortiziranom trošku
Zajmovi (kredit) i potraživanja	➔	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	➔	

4. Zaključak

Klasifikacija i mjerenje financijskih instrumenata jedno je od najvažnijih računovodstvenih pitanja za iskazivanje vrijednosti imovine i obveza u financijskim izvještajima. Klasifikacija određuje kako će se financijski instrumenti kategorizirati, a mjerenje se bavi vrednovanjem tih instrumenata. Stoga i klasifikacija i mjerenje postaju jedan od važnih kriterija za računovodstvo financijskih instrumenata uključujući derivative. MSFI 9 utvrđuje posebne kategorije u koje se financijska imovina i obveze moraju klasificirati.

BESPLATNO ZA PRETPLATNIKE

**SVAKODNEVNO KORIŠTENJE STRUČNE
TELEFONSKE KONZULTANTSKE SLUŽBE!**

**Ponedjeljkom i četvrtkom
od 11.00 do 15.30 sati,
utorkom, srijedom i petkom
od 8.30 do 13.00 sati.**

www.racunovodstvo-porezi.hr

Literatura:

- 1) Alexander, D., Jorissen, A., Hoogendoorn, M., Van Mourik, C., Kirwan, C.: International Financial Reporting & Analysis, Cengage, Learning EMEA, North Way Andover, Hampshire, 2020.
- 2) Applying IFRS-Classification of financial instruments under IFRS 9. Dostupno na:
- 3) Classification of financial assets, Dostupno na: ifrscommunity.com/knowledge-base/ifrs-9-classification-of-financial-assets-and-financial-liabilities/
- 4) Classification of financial assets. Dostupno na: [kpmg.com/xx/en/our-insights/ifrg/2024/pir-review-ifrs9-classification-measurement.html](https://www.kpmg.com/xx/en/our-insights/ifrg/2024/pir-review-ifrs9-classification-measurement.html), 2024.
- 5) Classification of financial instruments under IFRS 9. Dostupno na: [ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/classification-of-financial-instruments-ubder-ifrs-9-financial-instruments](https://www.ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/classification-of-financial-instruments-ubder-ifrs-9-financial-instruments)
- 6) IFRS 9 Financial Instruments, Understanding the basics. Dostupno na: [pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf](https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf)
- 7) MSFI/MRS, 2022., Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu>
- 8) HSFI, Narodne novine, Zgb. br. 86/2015., 105/2020., 9/2021., 150/2022., 84/2024.